

De unie van Nederlandstalige
jeugdmagistraten verenigt de
jeugdrechters en parketmagistraten
in jeugdzaken

Advies inzake het ontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 15 februari 2019 betreffende het jeugddelinquentierecht (DJD), wat betreft de harmonisatie in functie van het nieuw strafwetboek (NSW) en overige wijzigingen.¹

De Unie verleent dit advies op vraag van het Kabinet van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, op 29 april 2026 aan het College van de hoven en rechtbanken gericht.

De Unie stelt vast dat de decreetgever tevens enkele andere wijzigingen voorstelt, waarvan sommige wijzigingen niet louter technisch van aard zijn.

Artikel 1

Geen opmerkingen

Artikel 2

Geen opmerkingen. Betreft een loutere aanpassing van het wetsartikel inzake het beroepsgeheim conform de concordantietabel.

Artikel 3

Geen opmerkingen. Betreft een loutere aanpassing van het wetsartikel inzake verkeersongevallen door minderjarigen vanaf 16 jaar conform de concordantietabel.

Artikel 4

Geen opmerkingen. Betreft een omzetting naar de nieuwe strafniveaus.

¹ VR 2026 2404 DOC.0426

Artikel 5

Betreft de aanpassingen van artikel 25/0 DJD inzake de elektronische monitoring als voorlopige maatregel.

Bij de opsomming in lid 4 wordt bepaald voor welke feiten elektronische monitoring NIET kan opgelegd worden.

De Unie betreurt dat onder punt 2 nog steeds onder meer alle feiten van aantasting van de seksuele integriteit en verkrachting worden uitgesloten. Dit heeft tot gevolg dat deze jongeren wel bv. onder voorwaarden vrijgelaten kunnen worden, of een gesloten verblijf in de gemeenschapsinstelling opgelegd kunnen krijgen, maar niet aan een elektronische monitoring met intensieve begeleiding kunnen onderworpen worden.

Nochtans kan de elektronische monitoring in regel wel onder dezelfde voorwaarden opgelegd worden als een gesloten oriëntatie en gesloten begeleiding. De Unie meent dat dit een gemiste kans is omdat ook voor minderjarige verdachten van seksueel grensoverschrijdend gedrag een elektronische monitoring in bepaalde situaties meer geschikt kan zijn dan enerzijds het “louter” opleggen van voorwaarden of anderzijds een gesloten oriëntatie, resp. gesloten begeleiding.

Het enkele feit dat deze misdrijven ook van elektronische monitoring uitgesloten worden voor meerderjarige verdachten is voor de Unie alleszins een onvoldoende onderbouwd argument.

Nog onder punt 2 wordt elektronische monitoring uitgesloten voor het misdrijf “vervaardigen of verspreiden van inhoud van extreem pornografische of gewelddadige aard” van artikel 182 NSW maar niet voor het zwaardere misdrijf van artikel 183 NSW (gepleegd ten aanzien van minderjarigen of kwetsbare personen). Dit lijkt een materiële vergissing te zijn.

Het loutere “voyeurisme” als basismisdrijf en niet als verzwaard misdrijf (artikel 135 NSW) of alle vormen van “exhibitionisme” (artikelen 184-186 NSW) maken elektronische monitoring dan weer wel mogelijk.

Onder punt 4 worden de ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht als uitsluitingsgrond voor de elektronische monitoring opgenomen, evenwel met uitzondering van de “gedwongen verdwijning die geen misdaad tegen de menselijkheid vormt” (artikel 89 NSW). Dit lijkt niet logisch.

Onder punt 6 wordt verwezen naar feiten die gepleegd zijn “in een context van intrafamiliaal geweld”. Uit de memorie van toelichting blijkt niet duidelijk over welke feiten dit kan gaan. De notie “intrafamiliaal geweld” dekt immers verschillende ladingen en is ook vatbaar voor interpretatie (al naargelang de wetgeving, COL of andere richtlijn).

Indien de decreetgever zou verwijzen naar de misdrijven onder de artikelen 117, 125, 130 of 201 NSW, dan heeft deze bepaling een erg ruim personeel toepassingsgebied, met name verwantschap tot in de derde graad. Achterliggend lijkt de doelstelling te zijn dat elektronische monitoring moeilijk opgelegd kan worden ten aanzien van feiten met

slachtoffers die onder hetzelfde dak wonen. Er zijn echter situaties van intrafamiliaal geweld waarbij het net wel aangewezen kan zijn dat de minderjarige elektronische monitoring en begeleiding krijgt, vertrekkende vanuit de thuiscontext.

Enige verduidelijking lijkt minstens aangewezen, bv. middels volgende toevoeging aan 6°: een feit gepleegd in een context van intrafamiliaal geweld, “zoals bedoeld in het strafwetboek”, doch eveneens rekening houdend met de opmerking uit voorgaande paragrafen.

Artikel 6

Betreft de maatregel van het zogenaamd “kortverblijf”.

Betreft ogenschijnlijk louter een technische wijziging door de opheffing van het woord “maximaal”, waardoor voor de module van het kortverblijf altijd de exacte termijn van 14 dagen geldt, wat overeenstemt met het standaardprogramma van deze module.

De Unie betreurt de schrapping van het woord “maximaal” aangezien een verkorting van de termijn van het kortverblijf in welbepaalde gevallen wel aangewezen kan zijn, bv. om een daadwerkelijke start van het nieuwe schooljaar op 1 september te kunnen garanderen.

De voorwaarden inzake de strafmaat worden ook aangepast aan het strafniveau voor gesloten oriëntatie, wat een loutere omzetting betreft.

Artikel 7

Betreft de aanpassing van het artikel rond de gesloten oriëntatie en de navolgende gesloten begeleiding (artikel 27 DJD dat voortbouwt op de regels van artikel 26 DJD).

De decreetgever kiest er enerzijds voor om bij omzetting van de oude strafbepalingen naar het NSW te gaan voor een status quo. Feiten die voorheen aanleiding gaven tot een gesloten oriëntatie, dienen op heden nog steeds aanleiding te geven daartoe, ook al zou hun strafniveau gewijzigd zijn en de feiten niet meer voldoen aan het vereiste strafniveau 3. Op heden stelt artikel 26 DJD dat een gesloten oriëntatie mogelijk is voor feiten strafbaar met een correctionele gevangenisstraf van drie jaar of zwaarder voor de minderjarigen vanaf 14 jaar. Het strafniveau 3 betreft een gevangenisstraf van meer dan 3 jaar, dus minstens 3 jaar en 1 dag. Een letterlijke omzetting is dus niet direct mogelijk. Dit geldt voor elke situatie waarin een omzetting naar de strafniveaus dient te gebeuren.

Daarom heeft de decreetgever een analyse gemaakt van misdrijven die strafbaar zijn met een lager strafniveau, die gelet op hun aard toch aanleiding moeten kunnen geven tot een gesloten oriëntatie. Enerzijds betreft dit feiten die nu reeds aanleiding geven tot geslotenheid (‘status quo’ zoals bij diefstal of afpersing of brandstichting), anderzijds betreft dit feiten die de decreetgever wegens hun intrinsieke aard wenst op te nemen of misdrijven die nieuw zijn in het NSW (bv. aanzetten tot zelfdoding).

Door te werken met een omzetting van de strafmaat naar strafniveau 3 (voor +14 jarigen) of strafniveau 4 (voor 12-14 jarigen), met een extra oplijsting van feiten onder een lager

strafniveau die wel mogelijkheid geven tot geslotenheid, worden echter heel wat misdrijven die nu wel nog onder de strafbaarstelling vallen, uitgesloten voor geslotenheid vanaf 1 september 2026. Het gaat hierbij om misdrijven waarbij ingeschat wordt dat deze in regel niet door minderjarigen worden gepleegd.

Dit lijkt een juiste inschatting van de decreetgever te zijn. Het zal echter een opdracht zijn voor zowel de jeugdmagistraten, maar vooral de jeugdrechters, om na te gaan in het kader van de regels rond retroactiviteit of geslotenheid al dan niet mogelijk is na 1 september 2026 voor feiten gepleegd voor 1 september 2026.

Voor een volledig overzicht kan verwezen worden naar de bijlage bij de memorie van toelichting.

Artikel 8

Dit artikel betreft de elektronische monitoring als sanctie ten gronde. De opmerkingen gemaakt bij artikel 5 zijn hier eveneens van toepassing.

De Unie stelt enkel vast dat de passage “in de gevallen waarin een sanctie als vermeld in artikel 29, §2, eerste lid, 7° of 8°, wordt overwogen” in artikel 34/0 is opgeheven, zodat de elektronische monitoring ook kan opgelegd worden wanneer geen gesloten begeleiding overwogen wordt, wat logisch overkomt.

Artikel 9

Geen opmerkingen. Betreft technische aanpassingen gelet op de aanpassingen aan artikel 26 door bovenstaand artikel 7 van het ontwerp van decreet.

De Unie stelt vast dat het derde lid van artikel 35 DJD opgeheven wordt, zodat geen kortverblijf als sanctie meer kan opgelegd worden aan 12- tot 14-jarigen.

Artikel 10

Betreft een rechtzetting nadat bij een vorige decreetwijziging onbedoeld bepaalde delen van het artikel geschrapt werden. Gesloten begeleiding als sanctie na vonnis ten gronde kan enkel onder de voorwaarden van de gesloten oriëntatie en gesloten begeleiding als voorlopige maatregel.

De Unie stelt wel vast dat een bijkomende voorwaarde is toegevoegd aan artikel 36, eerste lid DJD, met name: “De voorwaarden, vermeld in artikel 26, §2, eerste lid, 2° en 3°, en tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing. Deze voorwaarden hebben betrekking op de strafmaat en op de bescherming van de openbare veiligheid.

Artikel 11

In dit artikel worden wijzigingen voorgesteld aan artikel 37 DJD inzake de langdurige gesloten begeleiding. De leesbaarheid van dit artikel is problematisch en dreigt tot interpretatiemoeilijkheden te leiden.

Ook hier wordt opnieuw gestart vanuit een ‘status quo’ waarbij de decreetgever dezelfde feiten selecteert voor langdurige gesloten begeleiding onder het NSW in verhouding met het huidige strafwetboek. Opnieuw wordt dit aangevuld met misdrijven die de decreetgever wegens hun aard wenst op te nemen in de lijst met feiten die aanleiding kunnen geven tot langdurige gesloten begeleiding. Een overzicht kan teruggevonden worden in de bijlage bij de memorie van toelichting.

De oplijsting zoals gemaakt door de decreetgever lijkt geen misdrijven te bevatten die alsnog uitgesloten moeten worden. De Unie vreest wel dat door de toevoeging van de passage “voor zover dat feit strafbaar is met een straf van niveau 4 of hoger” (punt 1) of “voor zover dat feit strafbaar is met een straf van niveau 5 of hoger” (punt 2) een aantal misdrijven, mogelijk onbedoeld, de facto van de langdurige gesloten begeleiding uitgesloten worden, zodat het nieuw artikel 37 DJD minstens gedeeltelijk dode letter dreigt te worden. Zonder volledig te zijn, geldt dit, behoudens vergissing, onder meer voor de artikelen 120, 134, 68 en 196 NSW. Indien het de wil is van de decreetgever om deze misdrijven van de langdurige gesloten begeleiding uit te sluiten, zou het beter zijn om deze artikelen gewoon te schrappen.

Er moet duidelijkheid komen op welke artikelen de passage “voor zover dat feit strafbaar is met een straf van niveau 4 of hoger” (punt 1) of “voor zover dat feit strafbaar is met een straf van niveau 5 of hoger” (punt 2) van toepassing is. De tekst lijkt hier bovendien in conflict te zijn met de bijlage aan de memorie van toelichting. Dit artikel verdient bijgevolg een grondig bijkomend nazicht.

Het Openbaar Ministerie merkt daarnaast op dat bepaalde misdrijfphenomenen inzake de zogenaamde “crimorg” ontbreken. Dit is in het verleden al meermaals aangekaart door het Openbaar Ministerie, dat deze “lacune” betreurt. Het Openbaar Ministerie merkt op dat het thans niet mogelijk is om voor jongeren die diepgeworteld met een criminele organisatie verweven zijn en bv. drugsfeiten plegen of betrokken zijn bij zogenaamde helpdeskfraude (feiten van bv. oplichting en witwas) een langdurige gesloten begeleiding op te leggen. Voor deze jongeren kan enkel een gesloten begeleiding van 3, 6 of 9 maanden als sanctie kan opgelegd worden en geen langdurige gesloten begeleiding, waar sommige van deze jongeren nochtans ook mee gebaat zouden kunnen zijn.

Artikel 12

In dit artikel worden wijzigingen voorgesteld aan artikel 37/1 betreffende de terbeschikkingstelling, die nog niet in werking getreden is. Ook hier gaat het om een omzetting van de kwalificaties aangepast aan het NSW waarbij wordt gestreefd naar een status quo.

Geen specifieke opmerkingen bij dit artikel.

Artikel 13

In dit artikel worden wijzigingen voorgesteld aan artikel 38 DJD inzake de uithandengeving.

De analyse en de bedenkingen van het Openbaar Ministerie, gemaakt over artikel 11 zijn hier evenzeer op van toepassing.

Artikelen 14 tot 19

Geen opmerkingen. Betreft loutere aanpassingen van de wetsartikels inzake het beroepsgeheim conform de concordantietabel.

Artikel 20

De datum van inwerkingtreding wordt gelijk gesteld aan de datum van de inwerkingtreding van het NSW op 1 september 2026. Er zijn geen overgangsbepalingen voorzien. De wijzigingen zijn dus onmiddellijk van toepassing, met dien verstande dat rekening zal moeten gehouden worden met de regels inzake de retroactiviteit.

Brussel, 2 juni 2026